

66. Marguerite Duras'ın Yaz Yağmuru eserindeki kimlik sorunu ve ötekileştirme eylemi¹

Lale ERDEM²

APA: Erdem, L. (2023). Marguerite Duras'ın *Yaz Yağmuru* eserindeki kimlik sorunu ve ötekileştirme eylemi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (37), 1075-1091. DOI: 10.29000/rumelide.1404860.

Öz

“Kimlik sorunu” edebiyatta yerini aldığı ilk günden bugüne, en çok tartışılan ve üzerine yazılan konulardan biri olagelmıştır. Bu sorun, “ötekileştirme” eyleminin de dahil olması ile birlikte daha karmaşık bir hal almış ve hem bu konuda verilen eserler hem de eserler üzerinde yapılan incelemeler ve araştırmalar yoğunluğunu günbegün artırmış, zamanla da daha sosyolojik ve psikolojik çözümlenmeler gerektirmiştir. Bu çalışmada Marguerite Duras'ın *Yaz Yağmuru* adlı eserindeki karakterler üzerinden kimlik sorunu ve ötekilik kavramlarının metin içerisinde ne şekilde yer aldığı incelenmiştir. Duras kitabını boydan boya kimlik sorunu ve ötekilik ağlarıyla örmüştür. Yazar işlediği hikâye boyunca kimlik sorununu sürekli bir şekilde gündemde tutmuş ve karakterlerin ötekilik ağlarından kurtulmalarına asla müsaade etmemiştir. Kitap içerisinde bazı karakterlerin bazı zamanlarda ötekilik durumları bozulmuş fakat bu geçiş halleri çok kısa sürmüş ve yine durum sadece söz konusu karakterlerin ötekilik makamında terfi etmesiyle sonuçlanmıştır. Yani Duras ötekiliği yok etmekten çok, her seferinde onu daha güçlü, daha karmaşık ve karakterlere daha da sinmiş bir şekilde sunmuştur. Dolayısıyla bu kitabın muhtemel yazılma amacıyla da paralel olacak şekilde Duras, karakterlerini içinden kurtulmanın mümkün olmadığı bir ötekilik çemberine hapsedmiştir. Roman içerisinde aynı zamanda Duras'ın imzası gibi olan eksilteli yazma stilini görmek ve kaleminin de ne denli güçlü olduğunu fark etmek kolayca mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kimlik sorunu, Marguerite Duras, ötekileştirme, *Yaz Yağmuru*

¹ Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmaı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %3

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 20.09.2023-**Kabul Tarihi:** 20.12.2023-**Yayın Tarihi:** 21.12.2023; **DOI:** 10.29000/rumelide.1404860

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Tarafı Körlleme

² Öğr. Gör. / YL Öğrencisi., KTO Karatay Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fransız Dili ve Edebiyatı ABD / Lecturer Assist. / MA Student, KTO Karatay University, Selçuk University, School of Foreign Languages, Institute of Social Sciences, French Language and Literature Department (Konya, Türkiye), lalaearak@gmail.com, **ORCID ID:** 0000-0002-3091-1193, **ROR ID:** https://ror.org/054341q84, **ISNI:** 0000 0004 0471 9645

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

Question of identity and act of othering in the novel *Summer Rain* by Marguerite Duras³

Abstract

“Question of identity” has been one of the most discussed and written topics since the first day it took its place in literature. This problem has become more complex with the inclusion of the topic “othering”. Both the works on this subject and the studies and researches conducted on these works have increased their intensity day by day, and also sociological and psychological analyses have been required for these works. In this study, it was examined how the concepts of question of identity and othering were included in the text through the characters in Marguerite Duras's *Summer Rain*. Duras has reticulated his book from end to end with question of identity and othering. He has constantly pinned down the topic of question of identity and never allowed the characters to escape from their web of otherness throughout the book. In the book, otherness status of some characters was disrupted at some times, but these situations lasted for a very short time and only resulted in those characters being promoted in otherness. In other words, Duras has always presented otherness in a stronger, more complex and more ingrained way, rather than destroying it for a single character. Therefore, in parallel with the possible purpose of writing this book, Duras has imprisoned his characters in a circle of otherness from which it is impossible to escape. In the novel aforementioned, it is also possible to see elliptical writing style which is Duras's signature and to easily realize how powerful his pen is.

Keywords: Marguerite Duras, othering, question of identity, *Summer Rain*

1. Giriş

Edebiyatın her ne kadar edebiyatçıların tümü tarafından kabul edilen bir tanımı olmasa da yaygın anlamda edebiyat, Platon'un yansıtma kuramına göre hayatın bir yansıması olarak ele alınır. Bu yansımayı en iyi şekilde oluşturabilmek için, kullanılan anlatım şekilleri, yöntemleri ve hatta bazen anlatılanın kendisi bile zaman içerisinde pek çok kez değişmiştir. Dolayısıyla söz konusu edebiyat olduğunda, yüzyıllar boyunca daha doğruya ya da daha iyiye doğru gelişim göstermiştir denemez belki ama yüzyıllar boyunca geçirdiği değişimlerin tamamını ihtiva edebildiği için daha güçlü bir hale gelmiştir denebilir.

Edebiyatın hayatı anlamlandırmaya çalışma sürecinde, hiç durmayan zaman bütün rolleri çalmış, bütün ilgiyi kendi üzerine çekmiştir demek yanlış olmaz. Çünkü değişen zaman demek gerçek anlamda, değişen çevre, değişen insan tipleri, değişen insan görüşleri, insan ilgileri, kavrayışları ve aktarımları demektir. Tüm bu değişimlerin edebiyat yoluyla aktarılmasıyla, hayatın anlamlandırılması çabasında edebiyatın yol göstericiliğine de katkıda bulunulmuştur. Başka bir deyişle içinde yaşanılan dönemin sorunları ya da geçmişte yaşanılmış sorunlar birçok farklı aktarma yolu ile toplumlara kazandırılmıştır.

³ It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 3

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, Article Registration Date: 20.09.2023-Acceptance Date: 20.12.2023-Publication Date: 21.12.2023; **DOI:** 10.29000/rumelide.1404860

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

Adres

Address

Edebiyat, söz konusu aktarımların hem içeriğinin hem de üslubunun coğrafyadan coğrafyaya değişmesinden kaynaklı olarak bir kişinin veya ulusun kimliğinin oluşmasında etkili bir faktör olmuştur. Birçok yazar, bu bağlamda, yaşadığı dönemin etkisinde kalarak eserlerini kaleme almıştır. Yazarlar, döneminin siyasi olaylardan, ekonomik durumdan veya dini meselelerden beslenen toplumsal sorunlarını ele alarak okura sunmuştur. Tüm bu konular bireyi ve toplumu şekillendirdiği gibi edebiyata da pek çok açıdan yön vermiştir. Olaylar kadar olayların anlatılışı da bireyleri doğal olarak etkileyeceği için edebiyat da toplumu etkilemiştir. Yani, edebiyat ve toplum sürekli birbirini etkileyen ve birlikte büyüyen bir döngünün içindedir.

Toplum kendisini biriktirerek var ederken, kendisinin bekasını da sağlama alabilmek için her parçayı kabul etmeyecek, bazılarını dışarıda bırakacak ve bunun için de sosyal psikoloji ve sosyal hafıza gibi elementlerden faydalanacaktır. Bu durum kaçınılmaz olarak bir “öteki” oluşturacak ve toplumu oluşturan parçalar da kendi bütünlüklerini muhafaza edebilmek için bu ötekini, öteki olarak kolayca kabullenecektir. Aynı zamanda, gerek toplumun dışarıda kalmasını istediği ötekilerde gerekse içerisine kabul ettiği bireylerde tam da bu aidiyet meselesinden kaynaklı olarak ortaya çıkan bir mesele daha vardır: “kimlik sorunu”.

Kimliğin, bireyi ya da toplumu meydana getiren öğelerin toplamı olmasından dolayı, toplum içerisindeki farklılıklar birini, bir diğerdan ayırmıştır ve çoğunlukla ayrı kalan, ayrı bırakılan taraf kendisini bir tür kimlik buhranı içerisinde bulmuştur. Kişilerin kolayca dışarıda bırakılması ve kimliklerin farklı algılanmasındaki dinamikleri belirleyen başlıca dört süreç vardır. Bunlar; önyargı, ayrımcılık, öteki ve ötekileştirme (Özensel, 2020: s. 370). Bu dört aşamadan sonra bir öteki oluşacak, kimlik bulanacak ve kimlik sorunu kendini gösterecektir. Görülen odur ki kimlik sorunu ve ötekilik konuları sosyolojik, psikolojik ve felsefi çözümlenmelere muhtaçtır. Doğal olarak bu konular, bu bilimlerin temelinde çokça tartışılan ve edebiyatta da birçok yazarın üzerinde özenle durduğu konular haline gelmiştir. Bu yazarlar arasında da özellikle öne çıkan isimlerden biri hiç şüphesiz Marguerite Duras'tır.

Bu çalışmada, Fransız yazınının en aykırı yazarlarından biri olan, kendisi de Fransız sömürgesi Çinhi'de doğup büyüyen görece bir ötekileştirmeye bizzat tanıklık eden Marguerite Duras'ın *Yaz Yağmuru* adlı romanında kimlik ve ötekileştirme konuları ele alınacak, yazarın konuya bakış açısı metin analizi yöntemiyle irdelenmeye çalışılacaktır.

1.1 Marguerite Duras

Daha çok Marguerite Duras takma adıyla bilinen Marguerite Donnadieu; Fransız romancı, oyun yazarı, senarist ve yönetmendir. 1914'te Çinhi'de, Saygon yakınlarında Gian-Dinh'de doğmuştur. 1932'de, bkaloryasını aldıktan sonra, Saygon'dan ayrılır ve eğitime devam etmek için Fransa'ya yerleşir. İlk romanı olan *Les Impudents (Utanmazlar)* 1943 yılında yayınlanır. Bunu roman, oyun, senaryo, deneme ve öykü türünde birçok eser izler. 1984'te yayımlanan ve Goncourt Ödülü'nü kazanan otobiyografik romanı *L'Amant (Sevgili)*, tüm dünyada milyonlarca okurla buluşmuştur. Ayrıca *L'Amant* 1986'da İngilizcede yayımlanan en iyi roman ödülüne layık görülmüştür. Bu roman daha sonra, Jean-Jacques Annaud tarafından 1992'de sinemaya uyarlanmıştır.

Tüm çocukluğunu geçirdiği Çinhi, yazarın yaşamının biçimlenmesinde önemli bir role sahiptir. Bu çocukluk dönemi, gelecekteki yazarın yaşamını, çalışmasını ve eserlerini büyük yonde etkileyecektir. Annesinin verdiği mücadeleyi, kardeşleriyle ilişkilerini, kendisinden büyük Saygonlu bir zengin çocuğu ile yaşadığı aşkı ve bunların etkilerini yapıtlarında görmek mümkündür.

Duras'ın ilk romanları, geleneksel romanlar olarak kabul edilir. İlk zamanlar, dergilerde yayımlattığı varoluşçu anlatılarıyla tanınmıştır. Varoluşçuluk, eserlerinde önemli bir rol oynamıştır. Ancak

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

çalışmaları sadece bununla sınırlı kalmayıp eserlerinde sürrealizmin etkileri de görülür (Gögercin, 2008: s. 39). Bunu kendisi *Le monde* (1967; aktaran: Gögercin, 2008: s. 41) gazetesine verdiği demeçte şu şekilde açıklamıştır: "Sürrealizme gitmedim ama şimdi bana geliyor ve bundan çok mutluyum (...). Yaptığım araştırma türü onları çekiyor: değerlerin yer değiştirmesi, tanrının yokluğu, Hristiyan görüşüne ve ardından deliliğe yapılan tüm göndermeler."

Duras'ın ileri dönem eserlerinde ise Yeni Roman akımının izleri görülür. Yazar bu yüzden zaman zaman, Fransa'da ortaya çıkan "Nouveau Roman" edebiyat akımı ile birlikte anılsa da kendine has anlatım tarzından dolayı yeni romanın önemli yazarları arasında gösterilmez. Romanlarında her şeyi uzun uzadıya anlatmaz, metni kısa ve öz tutarak okurun düşünmesini sağlar. Diyalogların yanı sıra sessizlik temasını kullanır. Tahsin Yücel (2021: s. 5), Duras'ın "eksilti" sanatını büyük bir ustalıkla kullandığını belirterek, "Durumları, duyguları ve duyumları daha çok esinlenmelerle, ama en kestirme, en etkili bir biçimde yansıtan bu yalın, yalın olduğu ölçüde doğal ve şiirli anlatım bile, Duras'ın usta bir yazar olduğunu kanıtlamaya yeter." demiştir.

Boşluklu ve sessizlikle örülü yazım şeklinin yanı sıra Marguerite Duras feminist bir yazar olarak da sınıflandırılmıştır. Kendisi edebiyat, kadın ve sessizlik kavramlarını şu şekilde ilişkilendirmiştir:

"İnsanın bulgulamaya çıkabileceği, ancak sessizlikle yansıtılabileceği içgüdüsel bir davranış biçimi vardır. Bir erkek davranışını sessizlikle anlatmak çok daha zordur, çok daha yapaydır, çünkü erkekler sessizlik değildir. Eskiden, çok çok eskiden, binlerce yıldan beri, sessizlik kadın demektir. Dolayısıyla edebiyat da kadın demektir. İster kadınlardan söz edilsin ister kadınların kendileri edebiyata el atsın, kadınlardır edebiyat." (Duras, 1997: s. 88)

Duras, eserlerinde bazı temalara özellikle tekrar tekrar yer vermiştir. Duras'ın kendi hayatıyla da ilişkilendirdiği için yoğun anlam yüklediği temalar arasında aşk, tutku, ölüm, hafıza, nehir gibi öğelerle sıkça karşılaşmak mümkündür. Dolayısıyla Duras'ın eserlerine otobiyografik açıdan da bakmak kaçınılmazdır. Bütün bu tekrarlar, uzun sessizlikler, duraklamalar, monologlar vs. Duras'ın edebi anlayışının bel kemiğini oluşturur. Bu yönüyle Duras'ın yazılarıyla yeni roman arasında çok ciddi benzerlikler bulunmaktadır. Buna rağmen Duras, kendisini hiçbir zaman yeni romancı ya da feminist bir yazar olarak tanımlamamıştır. Daha doğrusu Duras, kendisini hiçbir zaman tanımlama gereği hissetmeksizin sadece yapmaya çalıştığı şeye odaklanan biridir demek yanlış olmayacaktır.

Duras, Çinhi'de çocukluğunu yoksulluk içinde geçirmiştir. Bunun yanında sömürgeleştirilmiş bir toplumda Fransız kimliğiyle öteki durumunda oluşu kendisini kimlik arayışına sokmuştur. Daha sonraları Çinhi'den ayrılışı ve hukuk ve siyaset bilimi alanındaki çalışmalarını bitirmek için Paris'e taşınması bu arayışı sonlandıramamıştır. Çinhi'de büyümüş ve ilk gençlik yıllarını orada geçirmiş olmasından kaynaklı Fransa'da da öteki olma durumu onun için devam etmiştir. Böylelikle eserlerinde sömürge toplumunun içinde bulunduğu durumları, değer yargılarını, yaşadıkları zorlukları derinlemesine inceleyebilmektedir. Doğu ile Batı arasındaki kültürel farklılıkları, ötekileştirme kavramını eserlerine çok iyi şekilde yansıtmıştır. Yapıtlarında Duras'ın çeşitli kimliklerini görmek mümkündür. Eserlerdeki karakterler incelendiğinde hepsinin karmaşık, çelişkili, delilik içinde olduğu görülür. Kişiler ve olaylar örgüsünde belirsizlik hâkimdir. Okuyucu karakterlerle özdeşleşmeyi başardığı anda, yazar araya girerek karakterlerin kişiliklerinin unsurlarını değiştirir ve bunun sonucunda okuyucu artık onları davranışlarından ya da düşüncelerinden tanıyamaz hale gelir (Green, 2017: s. 3-4).

1.2 Kimlik ve kimlik sorunu

Kimlik kavramı insanın doğumundan itibaren başlayan bir süreçtir. İnsanlık kadar eski olan kimlik kavramı, insanın başkalarıyla kurduğu ilişkiler sayesinde kendisini tanımlamasına yardımcı olmakta,

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

yaşantısına yön vermekte ve aidiyetini göstermektedir. İnsanın kendi özünü bilme çabası antik dönemden günümüze kadar uzanmaktadır. Sokrates'in "kendini tanı!" doktrininden yola çıkarak insanın kendisini arayışının, felsefenin öncelikli sorunu olduğu görülecektir. Bu arayış dinamik bir süreçtir (Yılmaz, 2012: s. 14). Bu süreç içerisinde yapılan değerlendirmeler insanın kendisini ya da diğer insanları koyduğu yeri anlamlandırmak ve ilişkileri şekillendirmek açısından oldukça önemlidir. Tüm bunlar göz önüne alındığında insanın kendisini arayışı zamanla kimlik kavramını belirgin hale getirmiştir.

Kimliğin her bilim dalında farklı şekillerde tanımı yapılmıştır. Uzmanlar ya da birçok kuramcı kimlik üzerine araştırmalar yapıp teoriler ortaya atmışlardır. Örneğin kimlik bunalımı kavramını ilk olarak ortaya atan psikoanaliz uzmanı Erik Erikson'un oluşturduğu sistemin özünü kimlik kazanımının ömür boyu süren değişken bir süreç olması düşüncesi oluşturur. Kimlik, kişilik gelişiminde ciddi bir öneme sahiptir ve kişilik gelişimi de insanın hayatına yayılmış şekilde sekiz basamağa ayrılmıştır. (Erikson, 2018) Bu basamakların her biri sağlıklı bir şekilde atılmazsa bireyin kimlik kazanımında tutarsızlıklar kaçınılmaz olacaktır. Bireyin kimliğinin toplum tarafından kabul edilmeyişi ve kendi kimliğini sorgulaması, onun çeşitli bunalımlar ve kimlik karmaşasıyla karşı karşıya kalma ihtimalini yükseltecektir.

Kimlik inşasında rol oynayan birçok önemli faktör vardır. Kültürel olaylar ya da gelenek-görenekler kimlik inşasında önemli role sahiptir. Ayrıca siyasi süreçler, sosyolojik psikolojik, ekonomik etmenler bireyi etkilediği için kimlik inşasında etkisi göz ardı edilemez. Kimliğin kazanılması, içinde yaşanan toplumun bakış açıları ve değer yargılarıyla iç içedir ve yine zamana göre de değişebilmektedir. Ayrıca birey birden fazla kimliğe sahip olabilir ve toplum içerisinde de birçok kimlikle sarmalanmıştır. "Her kişinin kimliği, resmi kayıtlarda görünenlerle kesinlikle sınırlı olmayan bir yığın öğeden oluşur" (Maalouf, 2021: s. 16). Bu da demek oluyor ki kişinin kendi içerisinde muhafaza ettiği kimlikler yerine ve zamanına göre farklı şekillerde ön plana çıkabilmektedir. Aslında sahip olunan onlarca kimlikten hangisiyle tanımlanmamız gerektiği de zamanın ve toplumun geçirdiği değişimlerin getirdiklerine göre şekillenecektir. En basitinden, kendini Türk olarak tanımlayan biri milli bayramlarda Türk, dini bayramlarda ise Müslüman kimliğini kullanmaktadır. Zaman içerisinde oluşan bu kimlikler, yine zamana ve koşullara göre baskın olarak öne çıkmaktadır.

1.3 Ötekileştirme ve öteki

Öteki kavramı Türk Dil Kurumu tarafından şu şekilde tanımlanmıştır; "öbürü, öbürkü", "sözü edilen veya benzer iki nesneden önem ve konum bakımından uzakta olan", "mevcut kültürün içinde dışlanmış olan". Ötekileşmek terimi ise dışlanmak olarak tanımlanmıştır. (TDK). Ötekileştirme "ben" ve "biz" in dışında kalanların olumsuz yanlarına odaklanmasıdır.

Kişiler arasındaki farklılık, kimlik kavramının ortaya çıkmasını sağlayan en temel etkidir ve bu farklılığın birini diğerlerinden ayırması ötekinin ortaya çıkması durumu ile sonuçlanmaktadır. Topluluk kendi içerisindeki kadar farklılığı mazur görüp daha fazlasına sahip olanı, kendisinden olmayan şekilde sınıflandırarak daha öteye iter ve böylece ötekileştirme eylemi gerçekleşmiştir. Öteki olma ya da ötekileştirilme durumu bireyi topluma, hatta kendisine karşı yabancılaştırarak kimlik sorununu da beraberinde getirir. Öteki imgesine siyasette, edebiyatta, sanatta ve daha birçok alanda rastlamak mümkündür. Edward Said'e (2013: s. 11) göre, Batı kendi kimliğini oluştururken Doğu'yu bir öteki olarak görmüştür. Benzer şekilde Marguerite Duras da eserlerinde kadın imgesini, "öteki"yi bir araç olarak kullanarak eserlerine yansıtmıştır.

Bir topluma bir yerinden dahil olmuş kişiler veya daha küçük topluluklar, söz konusu topluma etnik yönden veya dinî açıdan adapte olamazsa ve hayatlarını öteki olarak sürdürmeleri yönünde bir

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

ötekileştirme mekanizması oluşursa bu durum birçok sorunu da beraberinde getirecektir (Kanbir, 2012: s. 2). Bu sorunlar sistem içerisinde daha da büyüyerek içinden çıkılmaz bir hale gelecek ve en iyi ihtimalle trajedilere dönüşecektir. Diğer yandan, ötekileştirme eylemini sadece azınlık gruplara karşı yapılabilen bir eylem olarak düşünmek gerekmez. Bu eylem pekâlâ azınlık gruplar tarafından baskın gruba karşı da gerçekleştirilebilir (Özensel, 2020: s. 370). Bu durumda da aynı şekilde toplum da çatlamalar oluşacak ve sorunlar art arda baş gösterecektir. Zamanla büyüyerek onarılmaz yaralar haline gelen bu sorunlar edebiyat çevresi için aktarılması gereken konulara doğal olarak dahil olacaktır. Dolayısıyla yazarlar, ötekilik olgusuna da içinde yaşadıkları dönemin sorunlarını aktarıırken araç olarak eserlerine yansıtılmaktan çekinmemişlerdir.

2. Yaz Yağmuru'nda kimlik sorunu ve ötekileştirme

2.1 Romanın konusu

Kitabı, yapısına da ters düşmeyecek şekilde, aşırı kısaltma ve yuvarlama yapmaksızın şu şekilde fragmanlar halinde özetlemek mümkündür:

Roman, anne ve babanın okudukları kitapları nasıl bulduklarını ve bu kitaplar arasından özellikle *Georges Pompidou'nun Hayatı*'ndan nasıl etkilendiklerinden bahsederek başlar. Anne ile baba Fransa'nın Vitry şehrine yirmi yıl önce yerleşmiş yabancılarıdır. Şu andaki aileleri, yedi çocuklu göçmen bir ailedir. Çocuklar Vitry'de doğmuştur. En büyük iki çocuk Ernesto ve Jeanne, diğer çocuklar ise brother ve sisterlar olarak adlandırılmaktadır. Ernesto 12 yaşındadır ve dâhidir. Bir gün brotherların en küçüğü bodrumda yanık bir kitap bulur ve kardeşler bu kitabı Ernesto'ya götürür. Yanık kitabı alır almaz Ernesto içine kapanır ve hayata bakış açısı değişmeye başlar. Okuma yazma bilmeyen Ernesto bu kitabı anında okumaya başlar. Kitabın bir kralın öyküsünden bahsettiğini brother ve sisterlara anlatır.

Bir gün, öğretmen anne ve babayı ziyarete gelir. Ernesto'yu ve kız kardeşini okula göndermeleri gerektiğini söyler. Öğretmenin isteği üzerine okula başlarlar. Ancak Ernesto'nun okul serüveni sadece on gün sürer. Okula bırakma sebebini ilk olarak annesine, "*bana okulda bilmediğim şeyleri öğretiyorlar*" şeklinde açıklar. Daha sonra ebeveynleriyle birlikte uzun bir konuşmanın ardından babası Ernesto'nun okulu bırakma isteğini öğretmene açıklamaları gerektiğini söyler.

Küçük kardeşlerle ilgilenme işi Ernesto ve Jeanne'ındır. Çocuklar annelerinin onları terk etme isteği olduğunun farkındadır ve sürekli bir terk edilme korkusuyla karşı karşıya kalırlar. Anne çok konuşkan biri değildir ve delilik anları vardır. Anneyle baba eve bazen gece yarısı gelir bazen de günlerce odalarına kapanırlar. Tüm bu zor durumlarla ilgilenen Ernesto ve kız kardeşi Jeanne arasındaki bu bağ onları ensest ilişkiye sürükler.

Ernesto brother ve sisterlara zaman zaman yanık kitaptan parçalar okur: Kudüs kralının oğlu David'in işgalleri ve yaradılış bölümleri.

Baba Emilio Crespi İtalya'dan, anne Hanka Lissovskaya ise Polonya'dan Vitry şehrine gelir ve burada tanışıp evlenirler. Baba üçüncü çocuktan sonra bir daha çalışmaz. Devlet yardımıyla geçinirler. İşsiz olması ya da her gün soğanlı patates yemesi babayı rahatsız etmez. Baba çocuklarıyla ara ara eğlenir, kimi zaman da anne bir Rus ninnisi olan La Neva'yı söyleyerek araya karıştır.

Ernesto eğitimini kendisi tamamlamaya çalışır, sonraları Paris Üniversitesi'ne de gider. Bu arada öğretmen brother ve sisterlara oldukça bağlanmaya başlar ve onlara okuma yazma öğretir. Ernesto Vitry'den ayrılma vaktinin geldiğini düşünür. Kitabın sonunda beş kardeşin isimleri ortaya çıkar. Ernesto'nun ayrılma kararından bir yıl sonra da Jeanne aileyi terk eder. Çocuklar Öksüzler Yurduna gönderilir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

2.2 Çevrenin kimlik üzerine etkisi ve çevreye dayalı ötekileştirme

Benlik duygusunu inşa edebilmek, başkalarıyla olan ilişkilerimiz ve etrafımızdaki dünyayı kavrama aracılığıyla başlar. Sosyal bir varlık olan insanın kimliği sosyal ve kültürel faktörlerin şekillendirmesiyle oluşur. Kişinin etkileşimde bulunduğu insanlar, maruz kaldığı kültürel normlar ve onu çevreleyen mekânlar; düşüncelerini, tutum ve davranışlarını şekillendirmede en önemli role sahiptir. İnsan davranışı, içinde yaşadığı sosyal ve fiziksel çevreden direkt olarak etkilenir ve bu doğrultuda şekillenmeye devam eder. Dolayısıyla çevre; alacağı kararlarda, yaşama biçiminde, mesleğini icra etme şeklinde ve benzeri rutinlerinde insanı doğrudan etkileyen bir dizi faktöre sahiptir.

Çevreyi oluşturan etmenlerin sürekli bir hareket halinde olması gibi insanın kimliği de sabit bir duygu hali değil, dinamik bir sürekliliktir. Kişi çevreye uyum sağladıkça ve çevredeki uyaranlara yanıt vermeye çalıştıkça, sürekli gelişmekte ve ilerlemektedir. Binalar, sokaklar, parklar, bahçeler ve diğer fiziksel mekânlar davranışlarımızı etkileyen doğal bir atmosfer oluşturur. Bunun yanında, bireyler ve çevreleri arasındaki ilişkinin karşılıklı olduğunu algılayabilmek de önemlidir. Çevre bireyleri etkilerken, bireyler de çevrelerini değiştirme, dönüştürme ve şekillendirme kapasitesine sahiptir. Sürdürülebilir eylem yoluyla bireyler, sosyal normları etkileyebilir, güncel yapılara meydan okuyabilir ve çevresinde olumlu değişiklikler yaratabilir. Bütün bu sebeplerle, kimlik kavramının çevre ile iç içe olduğunu ve senkronlu bir şekilde hareket ettiğini görebilmek işten bile değildir.

2.2.1 Mekâna dayalı ötekileştirme

Romanın en önemli unsurlarından biri mekândır. Romanlardaki mekân betimlemeleri okura birçok ipucu verebilir. Çünkü “mekân, vaka zincirinde ifade edilen hadiselerin sahnesi durumundadır” (Aktaş, 1991: s. 142). Mekânı inceleyerek kişinin kimliğinden izler bulmak çoğu zaman mümkündür. Bireyin “sahip olduğu estetik yaşantı, ait olduğu toplum, değer yargıları bir anlamda yaşadığı mekânda ifadesini bulmaktadır” (Şengül, 2010: s. 537). Romanda kişinin ruhsal durumu, ekonomik durumu, çevresini algılayış biçimi mekânla bütünleşmektedir. Böylece mekân ögesinin eser içerisinde; var etme, sınırlarını çizme, hatlarını belirginleştirme gibi pek çok meziyeti vardır. Bu yolla mekânın, öteki olma durumunu da daha somut hale getiren yer olduğunu söylemek mümkündür (Alpman, 2019: s. 384). Marguerite Duras, elindeki enstrümanları çok iyi kullanan bir yazar olarak, mekânı da metnin ötekileştiren, “öteki”yi belirginleştiren ve aynı zamanda ötekiliği muhafaza eden çevresel bir parçası olarak sıklıkla ve ustalıkla kullanmıştır. *Yaz Yağmuru* adlı eserde de mekânsal ötekileştirme örnekleri bariz bir şekilde görülür.

“O okuldayken, Ernesto'nun brother ve sister'ları her akşam dönüşünü bekliyorlardı, eskiden yoncalık olan şimdide insanların çocuklarının eski oyuncaklarını, eski tornetlerini, eski pusetlerini, eski üç tekerlekli bisikletlerini, eski bisikletlerini ve gene eski bisikletlerini attıkları yerde...” (YY, s. 14)

Bahsi geçen mekân, kolayca anlaşılabilceği üzere eski yoncalık ve yeni hurdalıktır. Eskiden çocukların oyunlarını oynadığı bu yer artık çocukların eski oyuncaklarına ev sahipliği yapıyordu, belki bu durum orada oynamış çocukların da artık eski çocuklar olmasındandır. İnsanların hurdalarını attığı bu kir ve pas içerisindeki yer bellidir ki diğer yerlere bakarak öteki bir yerdir, bu yüzden de olsa olsa ötekiye ait bir yer olabilir. Hem de bu özelliğini insan eliyle edinmiştir. Önceleri bir yoncalıktan zamanla insanların oraya eskilerden bir yığın oluşturmasıyla ötekiye dönüşmüştür.

“Çevre yolundan sonra, nehirlere önce yeni Vitry kenti uzanıyordu, yeni Vitry'nin bu-Vitry ile yakından uzaktan benzerliği yoktu. Bu-Vitry küçük evlerden oluşuyordu. Yeni kent de gökdelenlerden.” (YY, s. 34)

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Duras kitaplarında belirli öğeleri, isimleri, kelimeleri sık sık kullanmaktadır. *Yaz Yağmuru*'nda da bir şehir olan Vitry ismini sıkça tekrar etmektedir. Bu şehir hakkında detaylı bir betimleme yapmasa da belirli vurgular yapmaktadır. Vitry zaten ne annenin ne de babanın kökenine sahiplik yapan yer değildir. Bununla kalmayıp aile için bir de eski ve yeni olmak üzere ikiye bölünmüştür: bir taraf küçük evlerden, diğer taraf ise gökdelenlerden oluşmaktadır. Öyleyse en azından Vitrylerden biri, belki de ikisi birden aile için ötekidir. Ailenin şu durumda, bir ihtimal iki Vitry arasında bir yerlerde, belki bir banliyöde yaşadığı tahmin edilebilir. Buradan da ailenin yaşadığı çevre hakkında ya da ailenin genel durumu hakkında az çok çıkarımda bulunulabilir. Aile kuvvetle muhtemeldir ki şehrin “öteki” bir yerlerinde yaşıyordu ve aile Vitry toplumunda uzun süredir öteki konumundadır.

2.2.2 Etnik köken ve ekonomik temelli ötekileştirme

Romanlarda çevresel ötekileştirme ekonomik eşitsizlik ve etnik köken gibi elemanlar yardımıyla kolaylıkla ele alınabilmektedir. Kimlik gelişiminde ekonomik özgürlük önemlidir. Ekonomik özgürlüğe sahip birey, kimliğini daha açık tanımlayabilmekte ve toplum içinde kendine bir yer edinebilmektedir. Benzer şekilde toplum da bireyi kimliğini oluşturan özelliklere göre tanımlamakta ve onu kendi içerisinde uygun yere konumlandırmaktadır. Sosyal normlara göre bireyler ele alındığında bu konumlandırmanın öteki kavramına denk gelmesi de pekâlâ mümkündür. Bu durumda söz konusu birey toplum dışına itilmek suretiyle ötekileştirilir. Duras bu kitapta özellikle etnik köken kaynaklı ötekileştirme ile ekonomik eşitsizliğe vurgu yapmaktadır.

“Anneyle baba Vitry’ye yirmi yıl önce yerleşmiş yabancıları, belki yirmi yıldan da çok olmuştu. ... Durmadan uzatılan geçici Oturma İzinleriyle konumları hala eğretiydi. ... Bu insanlar işsizdi. Kimse onlara iş vermek istememişti, çünkü kökenlerini bilmiyorlardı ve herhangi bir uzmanlıkları yoktu.” (YY, s. 8)

Başka bir ülkeden göç etmiş olmaları onları doğrudan öteki durumuna düşürmektedir. Farklı olmak öteki olmaktır. Yabancı olmaları ekonomik yönden sıkıntıları da beraberinde getirmiştir. Kapitalist toplumsal yapının bir parçası olan eşitsizlik ve ayrımcılık (Alpman, 2019: s. 374) öteki kavramını belirginleştirir. Böylece zaten doğal yönden farklı olmaları yetmiyormuş gibi bir de dünya üzerinde dengeleri kurma konusunda en çok söz sahibi araçtan da mahrum kalmışlardır. Bu durum onların öteki olmalarının önüne artık hiçbir şeyin geçemeyeceğinin habercisi gibidir. Zaten mevcut düzende para çoğunlukla, sahibini istediği zaman istediği şeyi istediği gibi addetme özgürlüğüne muktedir kılar.

“Bir seferinde anneyle baba bir öğretmenın evlerine kadar gelip çocuklara ders vermelerini istemişlerdi; kendilerine, daha neler, başka bir emriniz var mı diye sorulmuştu. ... Vitry Belediye Kütüphanesine girme hakkı istemişlerdi. Aldıkları cevap, bir bu eksikti olmuştu. İsrarcı davranmamışlardı. Neyse ki kitap bulabilecekleri banliyö trenleri ve çöplükleri vardı...” (YY, s. 9)

Duras görülen ve hissedilen ötekiliğe nazaran aslında daha büyük, daha belirgin, daha aktif bir ötekileştirme eylemine dikkat çekiyor. Bu kişiler kesinlikle bu topluma ait değildirler; toplumdakilerin sahip olduğu haklara sahip olamazlar, aynı hizmetleri alamaz ve aynı yerlerde bulunamazlar. Bu yüzden de daha azıyla yetinmelidirler, mesela banliyö trenlerinde ya da çöplüklerde her an karşılına çıkabilecek, artık diğer kitapların yanında yeri olmayan kitaplar eğitim taleplerini karşılamak açısından nelerine yetmiyordur sanki!

2.3 Duras’ın karakterleri Yahudileştirme eylemi

Duras’ın Çinhindi’den Fransa’ya oldukça çalkantılı bir hayatı olmuştur. Öteki olarak geçirdiği çocukluğunun, annesi ve kardeşleriyle yaşadığı mücadelenin, aşklarının, ayrılıklarının ve savaş ile mücadelesinin yansımalarını yapıtlarında görebiliriz (Gögercin, 2014: s. 11). Durasın romancılık

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

anlamında yeni bir kimlik kazanmasının ve yapıtlarının ilgi odağının değişmesinin aslında bir evlilikle başladığını söylemek yanlış olmaz. Duras, 1939'da Robert Antelme ile evlenir. Ancak savaşın patlak vermesiyle birlikte Direniş Hareketine katılırlar. İleride Fransa'nın başbakanı olacak olan François Mitterrand ile arkadaş olurlar. 1944'te Robert tutuklanır ve toplama kampına gönderilir. 1945'te Mitterrand sayesinde Dachau'dan Paris'e geri getirilir. Duras bu süreçte yaşadıklarını ve toplama kamplarının dehşet verici gerçeğini *Acı* (1985) adlı kitabında anlatır. 1960 yılında Cezayir'in bağımsızlığı mücadelesinde aktif rol oynayarak itaatsizlik hakkı üzerine bir bildiri olan 121 Manifesto'yu imzalar. 1968'de gençlik hareketinde de yer alır.

Duras'ın yaşadıklarını ve içinde yaşadığı dönemde o coğrafyada yaşanan sorunları göz önüne alırsak Duras'ın politik argümanlar geliştirmesi ve kendi kişiliğinin de bu yönde etkilenmiş olması asla sürpriz değildir. "Her dönemin kendi romancısı olduğu gibi, her romancının da özellikle ilgi gösterdiği, yoğunlaştığı bir roman sorunsalı vardır" (Gögercin, 2014: s. 69). İşte Duras'ın da yaşadığı bunca sorunu kendi takıntısı ve romanlarının ana malzemesi haline getirmesi kaçınılmaz olmuştur. Özellikle II. Dünya Harbi deneyiminin romancıda bıraktığı etki yadsınamaz bir gerçektir. Yahudilerin yaşadıklarına tanık olması ve onlara duyduğu sempati ile zaten çocukluğundan itibaren içinde kor ateş gibi beklettiği tarif edilemez duygularını yine Yahudiler üzerinden aktarma fırsatına sahip olmuştur. Daha doğrusu savaş ve Nazilerin soykırım politikası Duras'ın Yahudilere olan olumlu duygularını daha da derinleştirmiştir. Böylelikle eserlerindeki karakterleri Yahudileştirme eylemi çok doğal yollardan gerçekleşmiştir.

Kaiko Miyazaki (2012: s. ii) Duras'ın, Yahudiliği eserlerinin ana temalarından biri haline getirmesini 1968 olayına bağlamaktadır. 1968 Mayıs'ında Daniel Cohn-Bendit'in "Hepimiz Alman Yahudi'siyiz!" sloganının yazarı harekete geçirdiği yorumu yapılabilir. Bu tarihten sonra Duras, komünist kimliğini bir kenara bırakarak yeni bir kimlik inşasına başlamıştır. Bir tür empati ile soykırımı kendi yaşamış gibi kafasında canlandırmış ve yaşananlara kendi anıymış gibi yaklaşmıştır. Duras, oluşturduğu bu yeni kimliği karakterlerine aktarmış ve Yahudi karakterler birçok eserinde yer etmeye başlamıştır. Zaten eserlerindeki karakterlere de Yahudi isimleri verir: Aurélie Steiner, Yann Andréa Steiner, Théodora Katz, ... (Josephy, 2022: s. 122). Duras soykırımın izlerini eserlerine yansıtarak olayın anılarını bir şekilde kendi çabasıyla diri tutmaya çalışmıştır.

Yaz Yağmuru eserinin doğuşu birkaç aşamadan oluşmaktadır. Önce 1971'de *Ah Ernesto!* adlı bir çocuk hikayesini kaleme alır. Aslında komünist bir devrimci olan Che Guevara'yı düşünerek Ernesto adını vermiştir karaktere. Daha sonra 1984'te yönettiği *Les Enfants (Çocuklar)* filmi çıkar ve son olarak 1990'da yazdığı *La Pluie d'été (Yaz Yağmuru)* ile bu aşamayı tamamlar. Duras'ın eserinin doğuşundaki aşamalara bakarak kendisinin Ernesto adını verdiği bu karakterden oldukça etkilenmiş olduğunu söyleyebiliriz. Kitapta kolayca görülebileceği üzere Ernesto karakteri kutsal kitap etrafında şekilleniyor ve bu kutsal kitap Yahudiliğin kutsal kitabı ile ilişkilendiriliyor. Romanda bahsedilen yanık kitap İbranice yazılmış kutsal bir kitaptır. *Eski Ahit* kitaplarından biri olan *Vaiz* kitabıdır. Ernesto *Vaiz*'in ayetlerini ailesine okumaya başlayarak topluluğa hitap eden kişi anlamına gelen "qohelet" rolüne bürünüyor (Gonsallo, 2012: s. 250). Yani romanda Ernesto için açıkça peygamberi bir tasvir kullanılıyor. Bu durumda kitabın anakronizm ile süslendiğini söylemek mümkündür (Blot-Labarrère, 2000: s. 3). Romandan bir diğeri anakronik örnek olarak, küçük kardeşleri ona "o insanlara, İsrail krallarına" ne olduğunu sorduğunda Ernesto şu şekilde cevap veriyor:

"Ernesto onların öldüklerini söylemişti.

Nasıl? diye sormuşlardı çocuklar.

Ernesto, gazla ve yakılarak demişti." (YY, s. 46)

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Duras'ın akıllıca bir gönderme yaptığını söylemek yerinde bir saptama olacaktır. Tanık olduğu korkunç hadiseleri unutmadığı, aksine, unutulmuş gerçekleri kendine has gönderme tarzıyla satır aralarında her fırsatta hatırlattığı kolayca görülmektedir.

“İkisi de aşağı yukarı aynı şeyleri söylemişlerdi, bir kralın öyküsüydü anlatılan. Yahudi diye eklemişti öğretmen. İki okuma arasındaki tek fark buydu.” (YY, s. 13)

Öğretmen Yahudiliğin altını özellikle çiziyor. Burada bir çocuğun değil de değerleri olan bir toplumun yetişkin bir ferdinin fark ettiği bir detay var: Kitap sadece bir kraldan bahsetmemektir, çocuk öğretmene göre yanlış, en azından eksik okumuştur. Özellikle belirtildiğine göre de önemli bir eksiktir bu. Muhtemelen soykırımı gerçekleştirenlerin kafasında da zaten Yahudilik bir insanın kendisindeki önemli bir eksiklik! Öğretmen belki kötü niyetli değildir lakin kralın da herhangi bir kral değil de Yahudi bir kral olması azımsanmayacak şeydir doğrusu!

Öğretmen: Evet... evet... bir kralın öyküsüydü...

Ernesto: Evet...öyleydi...işte okumayı bildiğimi böyle anladım...

Sessizlik

Öğretmen: Yahudi. Yahudi bir kral.

Ernesto: Yahudi?... (YY, s. 89)

Duras için bir kere yetmemiş olsa gerek ki kitabın ilerleyen bölümlerinde öğretmen aynı detayı yeniden belirtmek gereği duymuştur. Ernesto belki sadece Yahudiliği bilmiyor değildir, toplumun bu konuda oluşturduğu bir tür endişe normunu da henüz edinmemiştir. Oysa öğretmen hem Yahudi'nin ne olduğunu hem de ondan nasıl bahsedilmesi gerektiğini bilir! Kitapta yer alan bu örnekler şüphesiz ki duyarlı olduğu kadar keskin de bir zekanın örnekleridir.

2.4 Duras'ın karakterleri kimliksizleştirme eylemi

Duras romanlarında her şey uzun uzun anlatılmaz, metin kısa ve öz tutularak okurun düşünmesi sağlanır. Aynı zamanda romanlarındaki karakterler detaylı bir şekilde de betimlenmez. Aslında Duras romanlarında hiçbir şey tam olarak tanımlanmaz. Bu durumu bir röportajında kendisi şu şekilde açıklar:

“Balzac'ın yaptığı gibi bir karakteri bütünüyle tasvir etmek geçmişte kaldı. Bir işaret, bir insanın sadece bir parçasını, bir durumu ya da bir hareketi betimlemenin (burada soyut resimle derin bir benzerlik var) tam bir betimlemeden çok daha çarpıcı olduğuna inanıyorum. Örneğin, Le Vice-Consul'da Kalküta'yı anlatmak için çok kesin işaretler kullandım: palmye ağacı, zakkum, cüzzam. Kalküta'yı hiç ayrıntılı bir şekilde tarif etmedim, belirli işaretleri veya nesnelere (dört veya beş) seçtim ve bunlar bana şehri gösterdi... Ben bu yöntemime renk dokunuşlarıyla betimleme diyorum.” (Knapp, 1971: s. 655)

Duras'ın, romanlarında kullandığı bir diğer teknik ise alışılmış zaman çizgisinin dışında hareket etmesidir. Olaylar akışında hangisi öncedir hangisi sonradır, okuyan için tam bir hakimiyet mümkün değildir, sonuca ancak sezış yoluyla ulaşabilir. Zaten muhtemelen buradaki amaç da döngüsellığe dikkat çekmektir. İnsanın zihninde de olaylar sürekli dönüp durmaktadır, bir yerden sonra olayların tarihinin, sırasının veya sebep sonuç ilişkisinin özellikle huzursuz zihinler için bir önemi kalmamaktadır. Kitaplarındaki kafa karıştırıcı ve belirsiz öğeler, belirsiz bir zaman çizgisinde hareket etmektedir. Dolayısıyla çelişkili durumlarla daha fazla karşı karşıya kalınır. Karakterler de çelişkilidir ve sık sık anlaşılmalıdır. Duras'ın, karakterleri için kullandığı parçalı anlatım tekniğini kendisi yine aynı röportajda şu cümlelerle dile getirir:

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

“Kademeli bir kimlik kaybı, sahip olabileceğiniz en imrenilecek deneyimdir. Aslında benim tek kaygım bu: kimlik kavramını kaybedebilme, kimliğinin çözülmesine tanık olabilme olasılığı. Bu yüzden delilik meselesi kitaplarımda bana çok çekici geliyor. Bugün hepimiz bu kimlik kaybından, bu kişilik dağılmasından mustaribiz. Bu en yaygın hastalıktır-Onu tüm iyi yönleriyle takdir etmek gerekir.” (Ibid: s. 656)

Belirsiz durumların genel itibarıyla yazarın kimliksizleştirme girişiminden de kaynaklandığı söylenebilir. Eserleri içerisinde Duras pek çok yolla karakterlerine kimliksizliği empoze etmektedir. Bu durum, kimlik sorununu artırarak en uç düzeye getirmesi yanında kimliğin belirsizleşmesi ile de kimlikleri daha stabil olanlar arasında karakteri kolaylıkla ötekiliğe itmektedir.

Yaz Yağmuru eserinde bu belirsizlik en başta isimlerin karmaşıklığı yoluyla aktarılmaktadır. Anlatıcı, kitabın ilk sayfalarında önemli rollere sahip büyük çocuklar için Ernesto ve Jeanne isimlerini kullanır. Ancak ebeveynlerin kişisel kimliklerinden ve diğer kardeşlerin isimlerini kullanmaktan kaçınır. İlerleyen sayfalarda isimleri kullanmaya başlar lakin bu sefer de bir karakter birden fazla isimle anılır. Bu durum, yazarın belirsizlikleri bir şekilde kitap boyunca korumak istediğini gösterir.

Anne en büyük çocuğa üç isimle seslenmektedir: Ernesto, Ernestino ve Vladimir. Özellikle Vladimir olarak seslendiğinde karakterin kendisi bile bu durumu, *“... nereden çıkıyor bu isim? Eski Rusya'dan mı?”* (YY, s. 18) şeklinde sorgulamaktadır. Ancak ne Ernesto ne de okur bu konuda aydınlatılmamaktadır. Kitapta isimleri değiştikçe karakterlerin büründüğü kimlik de belirli oranlarda değişmektedir. Örneğin Ernesto, kitabın ilerleyen bölümlerinde, daha önce de bahsedildiği gibi “qohelet” kimliğine bürünecektir. Qohelet kimliğiyle Vaiz'den ayetler okur, okumaya devam eder ve Ernesto okudukça Yahudi kabilesinin soyundan gelmeye başlar (Josephy, 2022: s. 124). Bu çarpıklık kitapta bizzat Ernesto tarafından, İsrail'in Vitry'deki son krallarının annesi ve babası olduğunu söylemesi yoluyla okuyucuya aktarılıyor (YY, s. 48).

İsimler yoluyla kimliksizleştirme eylemi diğer kardeşlere de uygulanmaktadır. Kardeşleri tek tek ele almak yerine bu küçük topluluktan kitapta sürekli bir bütün olarak “brother ve sisterlar” şeklinde bahsedilmektedir ve bu, onları aile içinde bile ötekileştirmektedir. Bu duruma sebep olarak kitabın ilk sayfasında anne ve babanın çocuklar hakkındaki düşünceleri gösterilebilir. Anne ve baba için çocuklar büyük bir bilinmezliktir ve onları bir yabancı olarak görmektedirler:

“Baba kendisini Georges Pompidou'nun yaşamında, anne de karısınınkinde buluyordu. Kendilerine yabancı insanlar değillerdi ve ortak yanları vardı. Çocukların dışında, diyordu anne. ... Tüm hayatları aynı, diyordu anne, çocukları hariç. Çocuklar hiç bilinmez. Evet, diyordu baba, çocuklar bilinmez.” (YY, s. 7-8)

Kitap boyunca kardeşler anne ve baba için öteki durumda olan yabancı kişilerdir. Hatta yabancı dildeki şekliyle “brother ve sisterlar” kullanımı bile tamamen bu yabancılığa ve ötekiliğe hizmet etmektedir. Kitabın sonlarına doğru çocukların isimleri gün yüzüne çıkmaktadır. Bu sonradan belirgin hale getirme durumu, çocukların büyüyerek aileden ayrıldıklarına, kendi kimliklerine yol aldıklarına, onların anne ve babadan kopuşlarına ve bu yolla öteki olmaktan kurtulduklarına işaret eder (Perret, 1992, 52). Yani, çocukların aile bakış açısından ne oldukları artık önemini kaybetmiştir, bundan sonra daha büyük topluluk içerisinde kendi kimliklerini arayacaklardır. Tam da bu kısımda Rebecca Josephy; çocukların isimlerinin açıklanmasının, onların Kudüs krallarının yeni torunları olarak qohelet rolüne artık hazır oldukları yönünde çok kritik bir saptamada bulunuyor (2022: s. 130).

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Romanda anne ve baba için de birden fazla isim kullanılmaktadır. Anne karakteri Ginetta, Hanka Lissovskaya, Natasha ve Emilia; baba ise Emilio ve Enrico olarak anılmaktadır. Anlatıcı kitapta anne ve baba karakterleri hakkında kısa bir bilgi verir ve gerçek soyadlarını da kullanarak isimlerini açıklar:

“Anneyle baba Vitry’de tanışmıştı, Emilio Crespi İtalya’dan geldikten sonra buraya yerleşmişti. ... Annenin adı Hanka Lissovskaya’ydı. Polonya’dan gelmişti. Ama orada, Polonya’da doğmamıştı. Nerede doğduğunu hiçbir zaman bilmedi, bir köyde demişti annesi, Ukrayna ve Urallar arasındaki halkların karıştıkları bu yerde.” (YY, s. 48-49)

Bu kısımda gerçek isimlerinin açıklanması karakterlerin kimlik sorununun çözüldüğü anlamına gelmemektedir. Aksine bu isimler ve soy isimler Vitry’ye henüz geldikleri zamanlara ait olduğundan karakterlerin kimliklerinin kayboluşunun izlerini görüyor olmamız daha olasıdır. Babanın anne için Hanka ismini kullandığı zamanlar annenin gençlik yıllarına ait zamanlardır. Bu yolla annenin şimdiki ve gençliğindeki kimlikleri açık bir şekilde ayrıştırılmıştır. Gençlik zamanındaki kimliği çok daha net olmasına rağmen annenin güncel kimliği belirsizliğini halen korumaktadır. Hatta bu fark kadar belirgindir ki güncel annenin bir anlığına gösterdiği bir tavır ona değil fakat onun gençliğine atfedilmiştir:

“- Hanka Lissovskaya gibi güzelsin. Onun gibi vahşisin.

Jeanna bağıırıyor:

- O da kim?

- Annenin yirmi yaşındaki hali.” (YY, s. 77)

Duras’ın karakterleri kimliksizleştirme eylemi romanlarının vazgeçilmez bir ögesidir. Bireyin kendi içinde yaşadığı kimlik bunalımını, toplum içindeki konumunu ya da toplumsal, dini, ekonomik meselelerdeki sorunları aktarmada sık sık karakterleri kimliksizleştirme yoluna başvurmuştur. Karakterlerin isimlerindeki belirsizlikler bu durumun güzel bir örneğidir. Bir diğer örnek ise kardeşlerin sayısı ve yaşlarının belirsizliğidir. Özellikle baba karakteri üzerinden bu belirsizlik okura şu şekilde sunulmuştur:

“Böyle anlarda çocuklar babalarının deliliğini fark ediyorlar, üzerine atlayıp kendilerini tanıyuncaya kadar ona vuruyorlardı. Peki ben kimin bakalım, söyle hadi. Sen üçüncü çocuksun, diyordu baba sonunda, Paolo’sun sen.” (YY, s. 58)

Yazar kafa karışıklıklarını giderirmiş gibi görüldüğü her anda hemen bir diğerini eklemekten geri durmaz:

“Baba: Sen kimsin?

Jeanne: Ben Jeanne’ım.

Baba: ...Üçüncü küçük...

Jeanne: Hayır, ikinci küçük. Ben Ernesto’yla yaşıttım.” (YY, s. 74)

Ama anlatıcı Ernesto karakterini betimlerken de yaşı hakkında kesin bilgi vermez. Ernesto'nun fiziksel görünümünü bile betimlemeyi tuhaf kılan zıt anlamlı sözcüklerle yapar: *“Hem küçük ve kocaman”* (YY, s. 53). Sonuçta okuyucu karakteri hayal edemez. Duras her fırsatta çizgileri bulanıklaştırır ve betimleme kodlarıyla oynar (Sérane, 2020: s. 18). Aynı zamanda Ernesto'nun ötekileştirilme vurgusu, Ernesto'nun yaşının belirsizliğiyle birlikte kitap içindeki diğer karakterlerin yaşlarının özellikle belirtilmesi sonucu daha da belirgin hale gelir:

Adres | **Address**

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

“Ernesto oniksıyla yirmisi arasında bir yaşta idi. Okumayı bilmediği gibi, yaşını da bilmiyordu. Yalnızca ismini biliyordu.” (YY, s. 9)

“Ernesto komşulardan birinin oğlunu görmeye gitti, bu çocuk okula gitmişti, hala da gidiyordu ve belirli bir yaşı vardı: Ondört. ... Vitry’de diplomaları olan ve yaşı gene belli olan -otuzsekiz- bir öğretmene gitmişti.” (YY, s. 13)

2.4.1 Öz kimliğin kayboluşu

Duras'ın *Yaz Yağmuru* romanına konu olan aile içerisinde açıkça çok kültürlülük hakimdir. Baba İtalya'dan, anne Polonya'dan geçerek Fransa'ya gelmiştir. Yaşadıkları yuvalarına “la casa” ismini vermişlerdir ve çocuklara “brother ve sisterlar” şeklinde hitap edilmektedir. Anne yer yer “Neva” adında bir Rus ninnisini, kızı “À la claire fontaine” adında bir çocuk şarkısını mırıldanır. Evlerinde “Quaker Oats” ve “calvado” tüketirler. Bunlar, bir banliyöde sıkışıp kalan bu göçmen ailenin köklerinden kopuşunu vurgulayan öğelerdir (Brulotte, 1990: s. 107). “La casa” İspanyolca “ev”, “brother ve sisterlar” İngilizce “erkek ve kız kardeşler” demektir. “Neva” bir Rus ninnisi, “À la claire fontaine” bir Fransız çocuk şarkısıdır. “Quaker Oats” bir Amerikan markası “calvado” bir Fransız içkisidir. Bu durum muhakkak başka şartlarda çeşitlilik olarak yorumlanabilirdi fakat burada Duras'ın anlatmak istediğine oldukça uzak ve fazla iyimser bir çıkarım olacaktır.

Öz kimliğin kayboluşu özellikle anne karakteri üzerinde açık bir şekilde görülmektedir. Annenin anadili artık kendisinin kontrolünde olmayan, neredeyse yok olmuş, ancak bazı zamanlarda yavaş yavaş kendi içerisinden sızarak dışarı taşan bir şeye dönüşmüştür. Fakat artık taşan şeyi bile belli bir şekilde adlandırmak güçtür. Anlatıcı bu durumu, *“Hatırlanan sözler Rusça değildi, bir tür Karkasça ve İbranice ağızlarının karışımıydı, ...”* (YY, s. 124-125) şeklinde betimlemektedir. Bu sızıntıya İbranice'nin karışmasının sebebi pekâlâ kitaptaki Yahudileşme serüveninin bir sonucudur. Zaten Ernesto da kitabın sonlarında Yahudi kralları için *“Bizim Kralımız”* (YY, s. 125) diyerek Yahudileşme evresinin tamamlanmış olmasını haber vermektedir. Bunun hemen ardından doğal bir sonuç olarak, annenin söylediği ninni de artık bir tür Yahudi ezgisine dönüşmüştür (Josephy, 2022: s. 124). Dolayısıyla kitabın birçok yerinden annenin zamanla ana dilini unuttuğu, kendi kültürel değerlerini yitirdiği ve sonuç olarak artık öz kimliğini de kaybettiği kolayca çıkarılabilmektedir:

“Anne gençlik dilini unutmuş. Vitry’liler gibi aksansız konuşuyor. Yalnızca fiil çekimlerinde yanılıyor. Geçmişinden kalan çaresiz vurgular var, yuvarladığı sözcükler çok yumuşak, sesinin içini nemiendiren bir tür şarkı, öylesine ki kimi zaman sesler vücudundan ondan habersizcesine dökülüyor, tıpkı terkedilmiş bir dilin ziyaretçileri gibi.” (YY, s. 21)

Kitapta baba karakterinin de zaman zaman kötücül ve bozuk bir İtalyanca konuştuğu belirtilmektedir:

“Ve ansızın başlıyordu İtalyanca konuşmaya, çocukların anlayamadığı bir İtalyanca, süratli, şekilsiz, çirkin, pis, terbiyesizce ve bu İtalyanca babanın içinden, bu çocuk çığının altında kalmadan önceki diğer yaşamından kalanların arasından sanki yaşamın sonuymuşçasına dökülüyordu.” (YY, s. 58)

Yine burada da anneninkine benzer şekilde, İtalyanca babanın bir dalgınlık, kırgınlık ya da benzeri bir yoğun duygu durumunda teklifsizce dışarı çıkan bir şeye dönüşmüştür ve yine babanın kişiliğine de bağlı olarak anlaşılmaz yığınlar halinde dışarı çıkmaktadır. Yazarın yaşamın sonu dediği nokta muhtemelen İtalyancanın baba içerisinde geldiği noktanın, yani bir tür tükenmenin yansımasıdır. Aynı zamanda babanın konuştuğu İtalyancanın fazlasıyla hırçın olması da belki babanın kendi çocukluğunda gördüğü hırçınlıkların veya Fransa'ya göçmeden önce de yine bir başka ötekilik durumunda olmanın bir sonucudur.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

2.4.2 Anne-baba kimliği

Toplumsal kimlik, adına toplum da denilen başkaları kümesi tarafından atfedilen özellikler bütünüdür. Bireyin birçok toplumsal kimliği vardır: öğretmen, kadın, genç, evli... Bu kimlikler, bireyin kim olduğuna ve toplumsal görevlerine işaret etmektedir. Doğal olarak birkaç kimliği aynı anda kullanmak da mümkündür. Kişi, yerine göre kadın kimliğini kullanırken yeri geldiğinde de öğretmen kimliği ile kendini tanıtabilir. Ancak zaman zaman bu kimlikler arasında çatışma yaşamak kaçınılmaz olabilmektedir. Bunun sebeplerinden biri de çeşitli kimliklerin belli dönemlerde farklılıklar göstermesidir. Bir kimlik kaybedilirken bir başka kimlikle yeni özdeşleşimler gerçekleştirilebilmektedir. Bu geçişler sırasında bireyin toplumla veya kendi içinde yaşayacağı bir uyumsuzluk ya da geçiş yapılan kimlikle özdeşleşememe durumu kolayca bir kimlik sorununa dönüşebilmektedir.

Toplumsal kimlikler arasından kitapla paralelliği korumak adına özellikle bahsedilmesi gereken anne-baba kimliği ele alınırsa Duras'ın kimlik sorununu işleyişini daha net görebiliriz. Ailenin önemli bir bileşeni olan anne-baba kimliği, denge ve özen gerektiren bir kimliktir. Aile toplumuyla birlikte var olur ve toplumun en küçük yapı taşıdır. Bireyin sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi için gereken temel ihtiyaçlar dışında fiziksel, sosyal ve psikolojik ihtiyaçların da giderilmesinde ailenin etkisi oldukça önemlidir (Bayer, 2020: s. 35). Ayrıca çocukların aile dışındaki sosyal ilişkilerinde de anne-baba kimliği önemli faktörlerdendir. Bu kimlik bir ailenin bütün halde kalmasını sağlayan ve çocuklar üzerinde derin etkisi olan bir kimliktir.

Yazarın anne ve baba karakterlerini özellikle anne ve baba olarak adlandırması toplumsal kimliklerini kullanarak bu karakterleri sıradanlaştırmaktadır. Araya mesafe koyarak çizgilerini belli etmektedir. Kitapta, anne ve baba karakterleri kendi kabukları içinde marjinal bir şekilde yaşamaktadırlar. Belki de yazarın kişisel kimliklerinden bahsetmekten kaçınması onların bu durumunu özellikle öne çıkarmak içindir. Fakat bu insanlar anne-baba şeklinde bahsettiğimiz toplumsal kimliklerinin de dışında kalmakta ve bu kimliğin de toplumsal görevlerini yerine getirmemektedirler. Anlatıcı romanda bu durumu, *“Vitry’de onlardan bahsedilirdi ... Bu insanlar eninde sonunda çocuklarını terkedecekler ... evlat edinmek isteyenler oldu ...”* (YY, s. 59) şeklinde ele almaktadır. Belli ki ailenin davranışları toplum tarafından da tasvip edilmemektedir. Bu da kabul görülen aile profilinin dışında olduklarını göstermektedir. Dışarıdan toplumun saptamaları dışında kitapta ayrıca evin içinden de bu durumu destekleyecek olaylar aktarılmaktadır:

“O gündün sonra anneye baba üç gün süreyle odalarına kapanmışlar, çocuklara kapıyı açmamış ve onlara cevap vermemişlerdi.” (YY, s. 43)

“Anneye baba çocuk yardımlarını aldıkları gün şehir merkezine inip beaujolais şarabı ve calvalos içiyorlardı. ... Ama böyle durumlarda sabahın dördünde evde oluyorlardı. Evet, brother ve sister’lar umutsuzdular. Her seferinde işte bu defa diye endişeleniyor ve kendilerinden hoşlanmayan anneleriyle babalarını hiçbir zaman göremeyeceklerini düşünüyorlardı.” (YY, s. 42)

Görüldüğü üzere sadece dışarıdan öyle görünmüyor, gerçekten de belirli anlar dışında çocuklarla pek ilgilenmiyorlar. Ayrıca ilgilenmemekle de kalmayıp bazı durumlarda olayı istismara yapıyorlar. Nihayetinde de bu durum çocuklar için ciddi anlamda endişeye sebep oluyor ve anne-babanın onları bir gelir kapısı olarak görmesine rağmen, onlar kafalarında her zaman kendilerini acaba ne zaman terk edeceklerini tartmaya çalışıyorlar.

“Bu çocuklar sayesinde ev bulmuşlardı. ... Çok sayıdaki çocukları yüzünden anneye babanın trenlere bedava biniş kartları vardı ve sık sık Paris’e gidiyorlardı.” (YY, s. 8-9)

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Babanın işsiz olması, sadece devlet yardımıyla geçinmeleri, çocukları öteleyerek hayatı umutsuzca ve boş vermişçesine yaşamaları aile kavramından uzak kalmaktadır. Peki Emilio ve Hanka annelik ve babalık olgusuna yeni bir anlam yüklemiş diyebilir miyiz? Toplum tarafından belirlenmiş değişmez gerçeklere farklı açıdan yaklaşmak bir tür eleştiriyi ya da başkaldırı niteliği taşıyabilir elbet. Fakat burada, anne ve baba sadece kendilerini düşünmek ve bir başkasına asla yer bırakmamaktan oluşan bu bencil ve umursamaz kişilikleriyle, korkulan odur ki annelik ya da babalığa yeni bir kılıf biçmekten çok, var olan kılıfın da içini boşaltmaktan ve toplumsal bu görevlerinden kaçmaktan başka bir şey yapmamaktadırlar.

Ebeveynlerinin ihmalkâr oluşu Ernesto ve Jeanne'in ebeveyn rolünü üstlenmelerine sebep olmuştur. Fakat yine olay bu kadarla kalmamış ve bir kimlik sorunundan diğere ve yine bir ötekilikten diğere geçiş yolu olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla anne ve babanın ilgisizliğinden dolayı ebeveyn rollerini üstlenen erkek ve kız kardeş arasındaki ensest ilişki için uygun zemin oluşturulmuş olmuştur (Brulotte, 1990: s. 109). Böylece Duras, toplum tarafından kabul görmeyen bir ilişki türünü de öteki olarak ele almayı başarmıştır:

“Jeanne aynı gece kardeşi Ernesto'nun yatağına girmiş, kardeşinin vücudunun yanına uzanmıştı. Uyanmasını beklemişti. O gece birbirlerinin olmuşlardı. Hareketsizce. Öpüşmesiz. Sözsüz.” (YY, s. 95)

3. Sonuç

Bu çalışmada Marguerite Duras'ın *Yaz Yağmuru* romanında yer alan kimlik sorunu ve ötekilik durumları incelenmiştir. Öncelikle kimlik ve öteki kavramlarının tanımı yapılmış ve bu tanımlar doğrultusunda kitaptaki karakterlerin söylemleri ve davranışları incelenmiştir. Söz konusu roman için, kitabın kendisinden yapılan alıntılar ve bu konu üzerine yapılan incelemelerden faydalanılarak kimlik sorunu ve öteki olma durumu detaylı bir şekilde ele alınmaya çalışılmıştır. Din, ekonomi ve etnik köken gibi çevre temelli sorunların kimlik ve ötekileştirme üzerindeki etkilerine değinilmiştir.

Ötekilik ya da ötekileştirme, bireylerin kendinden farklı olanı kendi sınırlarının dışına olumsuz anlam yükleyerek itmesiyle ve bunun birikerek toplumsal bir hamleye dönüşmesiyle oluşan durumdur. Bu durum ırk, cinsiyet, yaş, ekonomik durum, dinî inanç ve benzeri farklılıklardan kolayca kaynaklanabilmektedir. Bunlardaki farklılıklar kimlik sorununu ve dolayısıyla ötekiliği de beraberinde getirmektedir.

Duras bu romanında göçmen bir ailenin kendine özgü marjinal tarzını ve bu tarzından kaynaklı olarak ailenin toplumdaki dışlanması ve nihayetinde de dağılması olayını farklı bir bakış açısıyla ele almıştır. Eserde öncelikle ailenin göçmen olmasından dolayı yaşadığı bazı zorluklara ve aile üyelerinin yeni kimlik kazanımlarına şahit oluyoruz. Aynı zamanda Duras'ın Ernesto karakteri üzerinden Yahudiler tarihine yaptığı göndermelere ve Yahudileşme temelli eylemine de tanık oluyoruz.

Yazar kitap boyunca ele aldığı her konuda aileyi ya da o konunun müsebbibi olan aile ferdini bir şekilde öteki konumunda bırakmayı başarıyor. Ailenin kurulma şekli ötekilikle, anne ve babanın ailedeki konumu ötekilikle, en büyük iki çocuğun haricindeki çocukların durumu ötekilikle, en büyük iki çocuğun ilişkisi ötekilikle, yaşadıkları çevre ötekilikle, yiyip içtikleri şeyler ötekilikle, dilleri ötekilikle, kökenleri ötekilikle, oturdukları yerin şehirdeki konumu ötekilikle, evin yanındaki arsa ötekilikle, isimleri ötekilikle, yaşları ötekilikle, konuşmaları ötekilikle, fiziksel özellikleri ötekilikle, Ernesto'nun bodrumda bulunduğu kitabın konusu bile ve özellikle ötekilikle ... yazarın anlatımı, betimlemeleri, tavrı, tarzı, kısaca kaleminin dokunduğu her şey kitapta ötekilikle yörgülerle okuyucuya yöneltilmiştir. Yazar bunu yaparken kalemini ustaca kullanmış ve yer yer iğneleyici ve zekice göndermeler yapmaktan da çekinmemiştir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Kitaptaki olay akışında yaşanan değişimler sonucu karakterler üzerinde gerçekleşen gelişimler ötekilik çizgisinden çıkacak gibi olduğu her anda yazar yine olayı bir şekilde ötekilik çizgisine döndürmeyi başarmıştır. Yani kitapta yaşanan her bir değişim bir ötekilikten başka bir ötekiliğe taşınmaktan başka bir yol almamıştır. Ailenin öteki olarak ve öteki kalarak yaşadığı olaylar, geçirdiği evreler ve maruz kaldıkları süreçler onların kimliklerinde bir sebat sağlamaktan çok kimliklerinin daha da ayrışmasına, parçalanmasına, yok olmanın eşiğine gelmesine sebep olmuştur. Zaten kendilerinininkinden farklı bir toplumda yaşamaya başlayan bu tamamıyla doğal öteki bireylerin, kendilerine has marjinallikleri de işin içine girince kendisinden kurtulmanın pek de mümkün olmadığı bir ötekilikle sarmalanmaları kaçınılmaz olmuştur. Kitap da onları bir ötekilikten diğerine savurarak ve döngüden asla çıkmalarına müsaade etmeyerek bu durumu sonuna kadar okuyucuya hissettirmiştir.

Yazar bu romanına aynı zamanda kendi hayatını da özellikle etkilemesi sebebiyle bir de Yahudileşme süreci eklemiştir. Romanın başından itibaren söz konusu kitabın bulunmasıyla başlayan bu süreç kitabın sonunda da ailenin tamamen Yahudileşmesiyle nihayete ermiştir. Ernesto kitabı bulmuş, okuma-yazma bilmemesine rağmen peygamberî bir vasıfla kitabı okumuş, belli başlı bölümleri tekrarlayarak hatip sıfatıyla ailesine telkinde bulunmuş ve süreç olgunlaştıkça aile daha da eski Yahudi krallarının soyundan gelmeye başlamıştır.

İşin özeti, kitapta asla sabit ve yaşadıkları toplumca kabul görebilecek kimliklere sahip olmayan bir ailenin kimliklerinin durulmak bir yana, her an daha da bulanmasıyla ve neredeyse anne-babanın hayatının başladığı zamandan beri sahip olageldikleri öteki sıfatlarıyla geçirdikleri yaşam mücadeleleri anlatılmaktadır. Aynen bahsi geçen aile içerisindeki kişilerin kimliklerinin belirgin, düzenli, sınıflandırılabilir ve hatta kendi içerisinde bile tutarlı olamayışı gibi, aile içi ilişkilerin de asla çizgileri belirgin değildir ve tutarlılık yoktur. Yine, tıpkı ailenin kimliklerinin işleyen süreçle birlikte git gide yok olup dağılması gibi, aile de hikâyenin sonucunda parçalanmış ve dağılmıştır. Zaten böyle öteki kimseler için zaman asla iyi bir şey getirmez...

Kaynakça

- Aktaş, Ş. (1991). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş* (4 b.). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Alpman, P. S. (2019). Mekân, Kimlik, Sınıf: Farklar Neden Bir Arada Barnamazlar?. *İdealkent*, 10(26), 373-401.
- Bayer, A. (2020). Modernleşme sürecinde aile: Değişen annelik ve babalık. *Tevilat*, 1(1), 35-60.
- Blot-Labarrère, C. (2000). Le Livre brûlé et les rois d'Israël dans la Pluie d'été. *Burgelin et Gaulmyn (éds)*, Lire Duras, Lyon, PUL.
- Brulotte, G. (1990). Une écriture courante, une littérature d'urgence. *Liberté*, 32(6), 106.
- Duras, M. (1991). *Yaz Yağmuru*. (Çev. Kurşunlu Ortaç, A.). İstanbul: AFA Yayıncılık.
- Duras, M. (1997). *Somut Yaşam* (1 b.). (Çev. Onaran, B.). İstanbul: Can Yayınları.
- Erikson, E. H. (2018). *İnsanın 8 evresi* (3 b.). (Çev. Akkaya, G.). İstanbul: Okuyan Us Yayınları.
- Gonsallo, A. (2012). *L'inspiration biblique et la relecture de l'enseignement de l'église dans l'œuvre de Marguerite Duras* (Doktora Tezi). Université d'Angers.
- Gögercin, A. (2008). *Littérature et cinéma la technique cinématographique dans les romans de Marguerite Duras*. Konya: Çizgi Kitapevi.
- Gögercin, A. (2014). *Yazın, sinema ve aşkın kavşağında Marguerite Duras*. Konya: Çizgi Kitapevi.
- Green, J. H. (2017). *Marguerite Duras : Les héros de ses premiers écrits* (Lisans Tezi). Lunds Universitet Språk- och litteraturcentrum, Lund.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

- Josephy, R. (2022). Marguerite Duras, le judaïsme et l'interdit du N/nom dans Le camion et La pluie d'été. *Dalhousie French Studies*, (120), 119–131.
- Kanbir, F. (2012). *Zygmunt Bauman sosyolojisinde yabancı kavramı* (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Erzurum.
- Knapp, B. L., Duras, M., & Cousin, G. (1971). Interviews avec Marguerite Duras et Gabriel Cousin. *The French Review*, 44(4), 653-664.
- Maalouf, A. (2021). *Ölümcül Kimlikler* (55 b.). (Çev. Bora, A.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Miyazaki, K. (2012). *Marguerite Duras face à la mémoire du génocide juif* (Doktora Tezi). Erişim adresi: <https://www.sudoc.abes.fr/cbs/xslt/DB=2.1//SRCH?IKT=12&TRM=177199318&COOKIE=U10178.Klecteurweb.D2.1.Ed9389d60-185.I250.B341720009+.SY.ODEF.A%5C9008+1..J.H2-26..29..34..39..44..49-50..53-78..80-87.NLECTEUR+PSI.R10.34.103.180.FN>. Erişim: 15 Temmuz 2023.
- Özensel, E. (2020). Farklılıkların Birarada Yaşamasında Bir Sorun Alanı Olarak Ötekinin Ötekileştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 0(43), 369-378.
- Perret, D. (1992). Un teint de Pologne. Recherche d'identité et suavitas dans la Pluie d'été de Marguerite Duras. *Études littéraires*, 25(1), 49-63.
- Said, E.W. (2013). Şarkiyatçılık Batı'nın Şark Anlayışları (7 b.). (Çev. Ülner, B.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Sérane, A. (2020). *Éléments du fantastique dans l'oeuvre durassienne: deux exemples: L'Amant et La Pluie d'été* (Lisans Tezi). Hökgsokolan Dalarna.
- Şengül, M. B. (2010). Romanda Mekân Kavramı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(11).
- Türk Dil Kurumu (t.y.). *Güncel Türkçe Sözlük*. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>. Erişim: 7 Haziran 2023.
- Yılmaz, N. (2012). İnsanın Arayışı: Kendini Bilmek. *Felsefe Arşivi*, 1(36), 7-15.
- Yücel, T. (2021), *Sevgili* (4 b.). (Çev. Yücel T.). İstanbul: Sel Yayıncılık.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124